

הכרת העולם מסופו ועד סופו | עמוד התפלה אות יט

סיכום השיעור

דער בעש"ט'ס תורה: קוקן אויף דער וועלט דורך דער תורה

א. עולם הזה און עולם הבא — דער באלאנס פון לעבן

דער יסוד

א מענטש דארף האבן **ביידע** — עולם הזה און עולם הבא. עס זענען דא צוויי סארטן מענטשן וואס פארפעלן:

1. **דער עם הארץ** — ער איז עוסק אין ישובו של עולם, בדרך ארץ. ער האט א ווייב מיט קינדער, פרנסה, א גוט לעבן. ער האט **עולם הזה און עולם הבא**.

2. **דער ישיבה-מאן** וואס לערנט אבער לעבט נישט — ער פארברענגט נישט, ער עסט נישט, ער טרינקט נישט, ער איז נישט מקיים. ער האט נישט קיין געלט, נישט קיין גוט לעבן. אויב ער האט אויך נישט קיין תענוג רוחני — האט ער **נישט עולם הזה און נישט עולם הבא**. דאס איז א **משוגעת**.

דער עיקר חידוש — תורה איז **געמאכט פאר א גוט לעבן**

ווען מ'איז **מקיים** די תורה (נישט נאר לערנט וועגן איר), האט מען א גוט לעבן אויף דער וועלט אויך — **"למען תחיה וארכת ימים"** — תחיה בעולם הזה, וארכת ימים לעולם הבא.

דער משל פון ר' שמואל מונקעס

ווען מ'האט דעם **בעל התניא** גענומען אין תפיסה, האט ר' שמואל מונקעס געזאגט: אדער דער רבי איז א רבי — דעמאלטס דארף ער זיך אליינס באפרייען. אדער ער איז **נישט** קיין רבי — קומט זיך אים טאקע, ווייל ער האט צוגענומען פון אזופיל אידן עולם הזה.

דער נמשל: מ'טאר נישט זאגן פאר א מענטש אז עולם הזה איז שלעכט, **סיידן מ'איז אים עפעס בעסער אנשטאט**. אויב מ'קען צושטעלן עפעס אנשטאט — איז עס א מחיה. אויב נישט — האט מען נאר אראפגעשטומפט דעם מענטש.

קריטיק אויף בעלי דרשנים

אסאך דרשנים רעדן א גאנצע צייט: "עולם הזה איז גארנישט, מ'טאר נישט ליב האבן תאוות." אבער:

- **למעשה האט יעדער נאך ליב תאוות** — אפילו דער דרשן אליין

- דער מענטש בלייבט אן **ביידע וועלטן**: די קוגל וואס ער עסט פילט ער זיך שולדיג דערביי (נישט עולם הזה), און תענוג רוחני האט ער אויך נישט (נישט עולם הבא)

- **ער ווייסט נישט וואס תענוג רוחני מיינט** — ער דארף עס מרגיש זיין, אביסל לימודים, אביסל פארשטיין

ב. תענוג רוחני, עובד מאהבה, און עבודה מיט טעם

תענוג רוחני איז א פאקטישע זאך

ס'איז דא מענטשן וואס האבן תענוג פון לערנען און דאווענען, אן קשר צו אמונה. **יעדער מענטש וואס האט אמאל געשמעקט א רוחניות'דיגן תענוג** — ווייסט אז עס איז **בעסער ווי תענוגים גשמיים**. נישט אז ער טוט נישט קיין עבירות — ער קען זיך נכשל ווערן, ער האט א גוף. אבער אויב מ'פרעגט אים וועלכע איז מער געשמאק, איז עס פשוט.

עובד מאהבה מיינט עובד בתענוג

עובד מאהבה מיינט: ער האט עס ליב. נישט נאר מאהבת השם, נאר ער וואלט עס געטון אפילו אן מתן תורה, ווייל עס מאכט סענס פאר אים. ער זעט אז עס איז **גוט**. דאס ווארט "גוט" איז ברייט: גוט אין פארשטיין, גוט אין פילן, גוט אין בעסער מאכן דאס לעבן.

ביי מצוות מעשיות איז שווערער — דער חלק המעשה איז נישט אלעמאל דער חלק התענוג.

אמונה vs. הבנה — דארף מען אמונה פאר'ן טעם?

שליסל שאלה: מוז מען האבן אמונה כדי צו שמעקן דעם טעם פון שבת (אדער אנדערע מצוות)?

ענטפער: אויב מ'פארשטייט וואס אלוקות מיינט — חיות, שורש השורשים, מקור המקורות, סיבה ראשונה — דארף מען נישט אמונה, **ס'איז טאקע אזוי**, עס איז א פיזישע זאך. אמונה זאגט מען נאר ווען מ'פארשטייט נישט.

צוויי ריכטונגען צום טעם

דער **געוויינטלעכער וועג:** מ'הייבט אן מיט אמונה (עס שטייט אין ספרים הקדושים אז שבת איז הייליג), און פון דעם קומט דער געשמאק.

אבער דאס איז נישט דער איינציגסטער וועג. עס קען זיין פארקערט — איינער וואס האט קיינמאל נישט געהערט פון חומש, באגעגנט שבת, שמעקט דעם טעם, און זאגט: "אה, דאס קומט פון דעם ספר חומש? א גאנץ פיינע ספר!"

ג. שבת — על פי חסידות vs. על פי הלכה

אויף פי הלכה

שבת האט ספעציפישע הלכות — נישט ארויסנעמען ביינער פון פיש, א.א.וו.

אויף פי חסידות

שבת מיינט **"לחודא אודי"** (זינגען צום אייבערשטן) — דער גאנצער **מצב:** מקוה, שיינע בגדים, שטריימל, רואיגקייט, ניגונים, געפילטע פיש, א דעהויבענע אטמאספערע. דער מצב איז נישט קיין מצוה על פי גדר הלכה, אבער **על פי פנימיות איז דאס דער עיקר** — **"ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם"**, קדושת השבת, דביקות.

לעוועלס פון "גוט" אין שבת

- **גוט פאר'ן מענטש גופא** — מ'רוט, מ'לייגט אפ, עונג שבת, כבוד שבת

- **גוט פאר צוזאמענקומען** — מיט ווייב, מיט אנדערע אידן, מ'פארברענגט צוזאמען

- **גוט אין דביקות** — אין דעם טיפסטן מובן פארשטייט מען דעם אייבערשטן בעסער, מ'פילט עולמות עליונים וואס זענען אפן שבת

אפילו **"למען ינוח שורך וחמורך"** — דער אייבערשטער האט אריינגעלייגט גוטסקייט אויף אלע לעוועלס, ווייל ער איז א טובה.

דיסקוסיע

ר' דוד לאנדא'ס מחלוקת מיט חסידים: צו שבת איז **"לחודא אודי"** אדער **"מחיה למתים"**.

ד. שמירה און פנימיות — דער שומר הפתח

דער יסוד

שמירה (ווי שמירת עיניים, ציצית) איז נאר רעלעוואנט ווען ס'איז דא עפעס אינעווייניג צו באשיצן. אויב א מענטש האט נישט קיין אמת'דיגע פנימיות'דיגע געשמאק אין שבת אדער אידישקייט, אויף וואס שטעלט מען א שומר? דער שומר דארף עפעס צו היטן.

יראת העונש אלס שומר הפתח

אפילו נאכ'ן בויען בית המדרש פון פנימיות'דיגע עבודה, קען נאך אריינקומען "חיות רעות" פון אינדרויסן. **יראת העונש איז דער שומר**

מעשה מיטן חוזה מלובלין: ער האט געזען ווי א טאטע שלאגט א קינד, האט ער געזאגט "איך קוק נישט מער."

וואס איז רוח הקודש?

רוח הקודש איז נישט כדי צו וויסן וואס גייט זיין מארגן — "קוק אין צייטונג, זיי רעדן א גאנצע טאג וועגן דעם." רוח הקודש דארף מען צו וויסן וואס איז אין עולמות עליונים, וואס איז מער אמת.

דער בעל הסולם'ס כלל: "אין כפיה ברוחניות"

דער בעל הסולם האט געזאגט: "אין כפיה ברוחניות" — רוחניות איז תלוי אין רצון. אויב דו ווילסט עס נישט, האסטו עס נישט.

דער רמב"ם זאגט "אין כפיה בדעת" — דער בעל הסולם גייט ווייטער: אין כפיה ברוחניות בכלל. מ'קען כופה זיין גשמיות — "כופין אותו עד שיאמר רוצה אני" — ער קען זאגן, אבער ער קען נישט אמת וועלן.

נפקא מינה: אויב א צדיק זעט די גאנצע וועלט, מוז ער עס בוחר זיין — ס'איז נישט בדרך אגב, ס'מוז זיין א בחירה.

ר' אידעלע פון דזשיקוב'ס ווארט

ער האט קיינמאל נישט געזען אז מ'שלעפט איינעם מיט קייטן צו זיין א רבי — אלע רבי'ס זאגן "הכריחוני", אבער קיינער ווערט נישט געצוואונגען. אזוי ווי "לומד תורה לשמה זכה לדברים הרבה" — ער לערנט נישט כדי צו באקומען, אבער ער באקומט.

ז. דער בעש"ט'ס שיטה: די וועלט האט א ווערט

אלעס איז באשאפן מיט א תכלית

אפילו דער קלענסטער באשעפעניש אין ים (שלשול קטן שבים) האט דער אויבערשטער באשאפן מיט א טעם און א תכלית. די השתלשלות העולמות איז נישט בלויז א מיטל צו פארשטיין אז דער אויבערשטער איז גרויס — די זאכן אין דער וועלט האבן אן אייגענעם ערך.

דאס וואס געוויסע דרכים זאגן מ'דארף אוועקגיין פון עולם הזה — דאס איז נאר ווייל מענטשן זענען מוגבל. ווען א מענטש הייבט אן ארומקוקן אויף דער גאנצער וועלט אן א מסגרת, ווערט ער צומישט און קומט נישט אן.

דער בעש"ט vs. פריערדיגע תורות

אין פריערדיגע וואכן איז געלערנט געווארן אז עכטע צדיקים קוקן נישט אויף חיצוניות העולם, דערפאר ווייסן זיי נישט סיינעס ווי גוים. אבער דער בעש"ט — ס'זעט אויס אז ער וואלט יא געוואלט וויסן אלעס — ווייל די גאנצע וועלט איז חשוב, דער אייבערשטער האט אלעס געמאכט. די השתלשלות פון עולמות איז צו פארשטיין די גרויסקייט פון אייבערשטן — נישט סתם אז ער איז גרויס, נאר צו פארשטיין עס דורך סוד אליהו.

ה. דער בעש"ט'ס תורה אויף "אשר בידו מחקרי ארץ" — עליות הדורות

דער בעש"ט'ס תורה (מקור: תולדות יעקב יוסף פרשת ויגש; בעל שם טוב על התורה פרשת שמות)

דער בעש"ט האט געפרעגט: פארוואס האבן די אמאליגע חוקרים (ווי דער רמב"ם און רמב"ן ברענגען) געגלייבט אין עולם קדמון און געווען אפיקורסים, בעת ער אליין האט נישט געטראפן קיין חוקר וואס גלייבט נישט אין דעם אויבערשטן?

דער בעש"ט'ס תירוץ: *סוד הדבר הוא כי בתחילה היה קיום חומר הארץ שהיה אז יותר עב ועצום מה שהוא עתה* — אמאל איז דער חומר פון דער וועלט געווען גראבער, מער עכור און צומישט. די צדיקים האבן א גאנצע צייט געטון בירורים — מברר געווען דעם חומר העולם. דורכדעם איז די וועלט געווארן מער מוזכך.

"אשר בידו מחקרי ארץ" — ביו"ד מיינט דער סוף, די ענד פון דער בירור-פראצעס. ווען מ'האט שוין אסאך מברר געווען, קענען אפילו די

הפתח — נישט א סתירה צו עבודה מאהבה, נאר א נויטיגע שמירה כל זמן דער מענטש האט א גוף. אפילו א צדיק דארף א שמירה, כאטש ער האט נישט דעם זעלבן משיכה ווי א פשוט'ער מענטש.

ציצית אלס דוגמא

ציצית — "למען תזכרו את כל מצותי" — ס'איז א שמירה אויף דעם וואס מ'האט שוין אינעווייניג. פארשידענע פשטים: אזוי ווי א חותם פון עבדים, קבלת עול מלכות שמים, אן אות.

פאר דעם וואס האט נישט דעם פנימיות

ער דארף ערשט חינוך — מ'דארף אים ווייזן אז ס'איז דא א מציאות. דאס איז דער דזשאב פון צדיקים — צו זיין א לעבעדיגע דוגמא פון אידישקייט. עס איז זייער שווער צו ווייזן פאר אנדערע פנימיות'דיגע זאכן — דערפאר דארף מען א רבי וואס זאל פרובירן דאס ארויסצוברענגען.

ה. דער בעש"ט'ס תורה: "צוהר תעשה לתיבה"

דער בעש"ט'ס תורה (מקור: אור המאיר בשם דעם בעש"ט)

"צוהר תעשה לתיבה" — רש"י ברענגט א מחלוקת: "צוהר" מיינט אדער א פענסטער אדער א לייכטער.

דעם בעש"ט'ס טייטש: "צוהר" מיינט א פענסטער אין די אותיות/תיבה — דורכדעם קען מען זען פון דא די גאנצע וועלט. ס'איז א פארקערטע כיוון — נישט מ'באלייכט די וועלט פון אויבן, נאר מ'זעט ארויס דורך די תורה אין די וועלט אריין.

אנדערע אידן האבן געהערט פונעם בעש"ט אז מ'דארף באלייכטן די וועלט דורך די ווארט — פארשידענע אופנים פון באלייכטן.

די תכלית איז צו באלייכטן די וועלט — א מענטש קען נישט זאגן אז ער איז נישט אין די וועלט.

דער חידוש — קוקן דורך דער תורה אויף דער וועלט

דער גרעסערער חכמה איז נישט בלויז צו זעהן אז אלעס איז שוין פארהאנען אין דער תורה (דאס איז דער "סגולה" חלק, און דאס איז נישט אזוי שווער). דער טיפערער ענין איז אז מען זאל דורך דער תורה קוקן אויף דער וועלט — ווי א קאלירטע גלאז וואס פארבט אלעס וואס מען זעט דורך איר. די וועלט ווערט "קאלירט" דורך דער תורה, און דעמאלט קען מען מתקן זיין.

דער פראקטישער צד — ווי אזוי?

מ'זאל זיך מצמצם אין די אותיות התורה והתפילה — דאס שאפט א דביקות, א מסגרת. און פון דעם מאכט מען א פענסטער — מ'קוקט אויף דער וועלט נישט דירעקט, נאר דורך דער אספקלריא פון תורה ותפילה.

דיסקוסיע: דאווענען מיט פענסטער

קשיא: אין שולחן ערוך שטייט מ'דארף דאווענען "עיניו למטה וליבו למעלה" און מ'טאר נישט דאווענען כנגד א פענסטער — אבער אויך אז מ'דארף דאווענען אין א שטוב מיט פענסטער (ווי דניאל). אויב מ'קוקט נישט ארויס, וואס איז דער תכלית פון פענסטער?

א פאראלעל — רבי פנחס מקאריץ: ער האט געפרעגט: מ'טאר נישט פסיק דיבור זיין פון תפילין (מ'דארף כסדר געדענקען), אבער בשעת דאווענען דארף מען כוונה האבן אויף די ווערטער. וויאזוי קען מען ביידע זיין עצה: מ'שטעלט זיך פאר אז די תפילה פארט ארויף דורך די תפילין — די תפילין זענען ווי אן אנטענע. אזוי ווערן ביידע פאראייניגט אין איין ציור.

ו. רוח הקודש, ראיית הצדיק, און "אין כפיה ברוחניות"

צי א צדיק וואס זעט די גאנצע וועלט — פארוואס וויל ער דאס?

קשיא: אויב א צדיק קען זען מסוף העולם ועד סופו, זעט ער דאך אויך אסאך ראיות אסורות?

חוקרים בעסער דערזען אלוקות.

ביאור

דער בעש"ט האלט פון עליות הדורות — די וועלט ווערט בעסער, נישט ערגער. אידן און צדיקים מאכן די וועלט בעסער, און די וועלט אליינס ווערט מער מזוכך. ממילא, ווען מ'לערנט פון דער וועלט, פארשטייט מען בעסער דעם אויבערשטן. "כל מה שברא הקב"ה לא בראו אלא לכבודו."

דיסקוסיע

ס'איז אויפגעקומען דער רמב"ם'ס שטעלע וועגן "ישובו... וישובו בתשובה" — אז די וועלט קומט נענטער צו ימות המשיח. אבער דער פאקוס איז נישט נאר אויף משיח'ס צייטן — דער בעש"ט רעדט פון א קאנסטאנטן פראצעס וואס געשעט שוין.

ט. דער בעש"ט'ס עצה: קוקן אויף דער וועלט דורך דער תורה — דער משל פון פענסטער

די קשיא

בשעת תפילה טאר מען נישט קוקן ארויס פון ד' אמות, אבער דער בעש"ט זאגט מ'זאל זיך מתבונן זיין אין דער גאנצער וועלט. וויאזוי גייט דאס צוזאמען?

דער בעש"ט'ס עצה

מ'זאל זיך מצמצם אין די אותיות התורה והתפילה — דאס שאפט א דביקות, א מסגרת. און פון דעם מאכט מען א פענסטער — מ'קוקט אויף דער וועלט נישט דירעקט, נאר דורך דער אספקלריא פון תורה ותפילה. ווי א פענסטער מיט א קאלירטע גלאז — מ'זעט די וועלט, אבער דורך דער תורה'ס פריזמע.

דער משל פונעם טשארטקאווער רבי (אדער אן אנדערער רוז'ינער רבי)

א איד איז געקומען פון פאריז צום רבי'ן. דער רבי האט אים אויסגעפרעגט איבער א בנין אין פאריז — און האט זיך אויסגעקענט פונקטלעך ווי דער

בנין גייט, וועלכע ריכטונג, יעדע פרט. דער איד איז פארוואנדערט געווארן: ווי ווייסט דער רבי פון א בנין אין פאריז?

האט דער רבי געענטפערט: "ווען איך זאג 'ברוך אתה ה' אלקינו מלך העולם' — זאג איך דאך דער אייבערשטער איז א קעניג אויף דער גאנצער וועלט. גיב איך א קוק אויף דער גאנצער וועלט — און דערביי האב איך אויך געזעהן דעם בנין אין פאריז!"

דער נמשל און דער עיקר נקודה

דער וויכטיגע פונקט איז נישט דער מופת (וואס דער רבי האט געוואוסט וועגן א בנין אין פאריז). דער חסידות איז נישט דער מופת שבו. דער נקודה איז:

- עס זענען דא מענטשן וואס זאגן "מלך העולם" אבער קענען בכלל נישט דער וועלט — זיי זענען קיינמאל נישט ארויס פון זייערע ד' אמות. ביי זיי איז "כל העולם כולו" א ליידיגער באגריף. און יענער איז אין א געוויסן זין גערעכט — ווייל ווען אזא מענטש וואלט טאקע געגאנגען קוקן אויף דער וועלט, וואלט ער געווארן צעמישט. דאס איז טאקע א בעיה.

- אבער א אמת'דיגער צדיק וואס איז עוסק מברר זיין "כל העולם כולו" — ער קוקט אויף דער וועלט דורך דער תורה. ביי אים לאזט מען אים גיין נענטער צו דער וועלט, ער וועט פארשטיין בעסער, ער וועט באקומען א דביקות. ער זעט ווי די וועלט זעט אויס — און דאס איז א פלא. דער אייבערשטער שטיצט אים און לאזט אים גיין נענטער.

דער פראקטישער צד

עס זענען דא אותיות און וועגן (אפשר בדרך גימטריא, אפשר אנדערע וועגן) וויאזוי מען לייגט אריין יעדע זאך אין דער תורה, אדער וויאזוי מען קוקט דורך דער תורה אויף דער גאנצער וועלט. און דעמאלט איז עס עפעס ווערט — און בדרך אגב קען דער צדיק אויך העלפן א איד וואס דארף עפעס א הכרח.

תמלול מלא

עולם הזה און עולם הבא — דער באלאנס פון לעבן

דער רבי'ס יסוד: מ'דארף האבן ביידע וועלטן

דער רבי זאגט אזוי: אויב מ'גייט אין ישיבה און מ'טוט מיר, און וואס? און מ'האט נישט קיין עולם הזה, ווייל מ'פארברענגט נישט, מ'עסט נישט, מ'טרינקט נישט, און מ'איז נישט מקיים — דעמאלטס וואס? ס'איז א משוגעת. כאטש עולם הזה זאלסטו האבן. נישט עולם הזה, נישט עולם הבא.

טאמער איינער, וואס איז די אפאזיט? טאמער איינער וואס לערנט גוט, יא, האט ער טאקע אן עדן? ניין, ס'איז נישט דא א גיהנם און ס'איז נישט דא קיין עדן, יא. "ולאמך כולם צדיקים". ווי אזוי האט ער געענטפערט פון נישט עוסק זיין אין דיבורים בטלים? ווייל ווען מ'איז מקיים די תורה, און נישט נאר מ'לערנט וועגן — אויב מ'איז מקיים די תורה, דערפאר האט ער א גוט לעבן. דאס איז די תורה איז געמאכט פאר א גוט לעבן אויף די וועלט אויך. "למען תחיה וארכת ימים" — "תחיה בעולם הזה וארכת ימים לעולם הבא". דעמאלטס האט ער א גוט לעבן אויף עולם הזה. אויב ער לערנט נאר, ס'הייסט ער איז יגע בתורה, "התשש כוחו כנקבה", ער גייט נישט עוסק זיין אין בנין עולם הזה, יא.

צוויי סארט מענטשן: דער עם הארץ און דער תלמיד חכם

ס'הייסט דא אזוי: ס'איז דא צוויי סארט מענטשן, ס'איז דא אן עם הארץ און א תלמיד חכם, יא. עם הארץ זענען עוסק אין יישובו של עולם, יא? "כל מי שאין בו מקרא ולא משנה ולא דרך ארץ" — ער איז בדרך ארץ, ער איז עוסק אין יישובו של עולם, האט ער עולם הזה לפי ענין. ער האט א ווייב מיט קינדער, איך ווייס וואס, ער האט געלט, עפעס האט ער, יא. נישט ער

איז א נהנה אין תענוגים, מ'רעדט נישט יעצט פון דעם, ער איז סתם א פרעסער. א פרעסער איז סתם אן אנדערע נושא. ער האט אן עולם הזה, ער האט א גוטן לעבן, ער איז א פיינער מענטש, האט ער עולם הזה. עולם הבא האט ער נישט, ווייל ער האט נישט קיין — איך מיינן ער האט אפאר מצוות, איך ווייס וואס, אבער דאס הייסט עולם הזה אן עולם הבא.

נאכדעם איז דא איינער וואס ער גייט אין ישיבה, און ער איז נישט עוסק אין עולם הזה גענוג, ער גייט נישט האבן קיין סאך געלט, און ער גייט נישט האבן קיין סאך אנדערע זאכן, יא.

דיסקוסיע: וואס מיינט עולם הזה?

שאלה: דו גייסט יעצט אויף א מהלך אז עולם הזה מיינט בין אדם לחבירו עוסק זיין בתורה ובמצוות?

עולם הזה מיינט מ'האט עוסק געווען אין יישובו של עולם, בדרך ארץ. דו גייסט יעצט אויף א מהלך אז עולם הזה מיינט בין אדם לחבירו עוסק זיין בתורה ובמצוות? ווייל איך ווייס נישט וואס דו מיינסט. ווייל חובת הלבבות איז... איך זאג אז טאמער מען... איך ווייס נישט, אסאך מענטשן וואס זאגן נאך די חובת הלבבות האבן א טעם אין גיהנם. ווייל זיי... איך וועל דיר זאגן פארוואס. ווייל ער רעדט נאר דערפון און ער האט עס נישט. אמת?

משל פון ר' שמואל מונקעס: מ'דארף געבן עפעס בעסער אנשטאט

איך וואלט געזאגט אזוי: מ'טאר נישט זאגן פאר א מענטש אז עולם הזה איז שלעכט, נאר מ'געבט אים עפעס בעסער. וואס איז א מוראדיגע זאך. קענסט די מעשה פון ר' שמואל מונקעס? ר' שמואל מונקעס האט געזאגט פארן בעל התניא, ער איז געווען אויפן וועג מיט אים, גענומען אין תפיסה. האט ער

קהל: דו זאגסט בעצם, יעדער איינער וואס טוט א מצוה האט פון דעם הנאה. ניין, מ'דארף וויסן אז ס'איז עבודה נישט. ווען דו מאכסט א מצוה, נישט יעדע מצוה איז געמאכט פאר הנאה, איך מיינ מצות פדיון פטר חמור. נישט קיין הנאה, ס'איז א מצוה. אבער זאכן וואס ס'האט מיט איר...

קהל: וואס? יעדע מצוה, יעדע ענין איז דאך א הנאה.

יא, ווייל מ'מאכט א גרויסע טעקס. אבער אן די טעקס. וואס איך מיינ, לאמיר זאגן, וואס הייסט א מצוה?

קהל: ניין, ס'איז דא, ס'איז דא, דאס הייסט דאך לשמה, אדער עבודה מיראה, אדער עבודה מאהבה, אדער בתענוג, אהרן בן שלום.

איך בין נישט מסכים מיט וואס דו האסט געזאגט, מיר דארפן זיך אויסטענהן. עובד מאהבה מיינט עובד בתענוג, דאס הייסט ער האט עס ליב. נישט מאהבת השם, ווייל ער האט עס ליב. ווייל ער האט ליב דעם אייבערשטן, וואס האט אים מצווה געווען אויף אלע מצוות וכו'. אבער ס'מיינט אויך אז ס'מאכט סענס, דאס הייסט אז ס'זעט אים אויס. מיט אנדערע ווערטער, זייער גוט, ס'איז זייער א שארפע וועג עס צו זאגן, אבער כאילו, טאמער ס'וואלט נישט געווען קיין מעמד הר סיני מיט קיין מתן תורה, מיט קיין איך ווייס נישט וואס אלץ נאר, אן די מקור האמונה, וואלט ער נאך אלץ געטון דאס. אפשר וואלט ער געדארפט טרעפן אן אנדערע פשט פארוואס צו טון דאס.

ווייטער, ווען מ'רעדט פון מצוות מעשיות ווערט א שטיקל בעיה, ווייל די חלק המעשה שבו, איך ווייס נישט אויב ס'איז ממש די חלק התענוג שבו און די חלק המובן שבו. מעשה איז אלעמאל א מעשה, און מעשה גייט אלעמאל פעלן א געוויסע, מעשה איז דאך נאר מעשה.

שבת: על פי הלכה און על פי חסידות

אבער לאמיר זאגן, פון וואס רעדן מיר וועגן? לאמיר זאגן שבת, יא? שבת, און אפילו שבת על פי חסידות, נישט א שבת נאר פון רוען און נישט קוקן אויפן טעלעפאן, וואס ס'איז פשוט אז אפילו א גוי פארשטייט דאס, אדער ער וואלט געדארפט פארשטיין, ווער ווייסט אויב ער פארשטייט. אבער לאמיר זאגן אפילו שבת בבחינת חסידות, דאס הייסט אז א מענטש, וואס איז די מצוה?

ס'איז דא דא א בעיה וואס ס'גייט נישט שטימען מיט די הלכה, ווייל די הלכה זאגט אז אנדערע זאכן זענען וויכטיג, יא? אזוי ווי ר' דוד לאנדא זאגט אז ער האט א מחלוקת מיט די חסידים צו שבת איז לחודא אודי, אדער שבת איז מחיה למתים. יא, דו ווייסט וואס איז די חילוק פון דעם? איך האב דאך פארציילט די מעשה, האסטו א ווידעא דערפון אדער עפעס.

לחודא אודי קעגן מחיה למתים

קיצור, על פי חסידות, שבת מיינט זינגען לחודא אודי. און נישט על פי חסידות, על פי יאכד, על פי סייח, על פי יש"ר, לפי דעת. איי, ס'איז נישטא קיין שום חיוב פון די זונטאג חדר, די חדר עודי. אבער ס'איז יא דא א חיוב נישט ארויסצונעמען די, איך גלייב, די ביינער פון די פיש, לויט דער וואס האלט אז ס'איז דא אזא זאך, ס'איז א מחלוקת הפוסקים. אבער לאמיר זאגן, ס'מיינט נאך אלץ נישט אז דאס איז דער עיקר פון שבת. ס'קען זיין אז ס'איז מער חמור ווען ס'איז עבירה אויף די הלכה, ווייל דאס איז דער גדר, וכדומה.

אבער שבת מיינט די **"ושמרתם את השבת כי קודש היא לכם"**, די קדושת השבת, **"אות היא בנינו ובניכם"**. די... דו קענסט עס רופן דביקות, אדער די חיצוניות פון דביקות, די ניגונים מיט די געפילטע פיש, און מיט די גאנצע מצב, די אניקרא מצב, יא, דער מצב פון שבת. מ'גייט אין מקוה, און מ'טוט זיך אן שייך, די שטריימל, און מ'איז מער רואיג. פארשטייט זיך אז דא ליגט אין דעם א פנימיות אויך, יא, איך זאג נישט דער שטריימל, איך מיינ אבער דער מצב. דאס איז נישט קיין שום מצוה, נישט דער מצב און נישט דער שטריימל איז נישט די מצוה, נישט על פי גדר הלכה. אבער על פי פנימיות, דאס וואס ס'מיינט איז דאס.

דער מצב פון שבת: אריינגיין אין אן אנדערע אטמאספערע

געזאגט אז ער האלט... יא, עקזעקטילי. אדער דער רבי איז א רבי, דעמאלטס דארף ער זיך אליינס ווייטער געבן, אדער איז ער נישט קיין רבי, קומט זיך אים טאקע ווייל ער האט צוגענומען פון אזויפיל אידן עולם הזה.

איך מיינ אז דאס איז א זייער טיפע ווארט, דאס איז נישט קיין ווערטל. ער זאגט: טאמער דו קענסט צושטעלן עפעס אנשטאט, דו שטומפסט נישט אראפ עולם הזה, דו געבסט עפעס בעסער. טאמער דו קענסט נישט צושטעלן עפעס אנשטאט... בסדר, וואס איז דער נמשל פון די תפיסה ווייס איך נישט, אבער טאמער דו קענסט צושטעלן עפעס אנשטאט פון דעם, איז עס א מחיה.

קריטיק אויף בעלי דרשנים: ווען מ'נעמט אוועק עולם הזה אן צושטעלן עפעס אנשטאט

האסט געזאגט פאר מענטשן, מ'זאגט פאר א יונגערמאן, פאר א בחור, ביי די יונגעלייט דרשות: "יא, עולם הזה איז גארנישט. אקעי, וואס איז יא עפעס?" "מ'דארף גלייבן." איך הער, ווייל ער גלייבט האט ער עפעס א טרונק. אבער דו געבסט אים נישט גארנישט אנשטאט. און רוב בעלי דרשנים, איך ווייס נישט, איך ווייס נישט צו איך זאל עס זאגן אויפן רעקארד, אבער אויב מ'רעדט א גאנצע צייט וועגן מ'טאר נישט ליב האבן תאוות, און יעדער האט למעשה ליב תאוות. איך האב נאך נישט געטראפן דעם וואס האט געמאכט די מערסטע דרשות פון נישט ליב האבן לייף... איך האב געטראפן אסאך וואס האבן זיך אליינס געפייניגט זיך אליינס, אבער למעשה האט ער עס נאך ליב, אמת? איך רעד נישט פון דעם. ער האט עס נאך אלץ ליב.

און דעמאלטס, נישט ער האט עולם הזה, ווייל אפילו די קוגל וואס ער עסט פילט ער זיך גלייך אז ער האט נישט קיין עולם הזה, און נישט ער האט עולם הבא, ווייל עולם הבא מיינט ער די תענוג רוחני, ער האט נישט קיין תענוג רוחני. איך קען דעם מענטש, ער האט נישט קיין תענוג רוחני. ווייל איך ווייס נישט פארוואס, ווייל ער ווייסט נישט וואס עס מיינט. ער דארף וויסן וואס עס מיינט תענוג רוחני, ער דארף עס עפעס מרגיש זיין. דארף האבן אביסל לימודים, אביסל פארשטיין, נישט קיין סאך, אבער ס'איז נישט אמת.

מיט אנדערע ווערטער, איך ווייס אז דו זאגסט נישט, איך ווייס אפילו אז דו ווייסט וואס איך מיינ, איך מיינ אז דו ווייסט דאס זעלבע, אבער ס'איז נישט אמת, אדער אנדערע רביס זאגן דאס בפירוש, ס'איז פשוט נישט אמת. ס'איז נישט אמת אז איינער וואס האט ווייניגער נמשך נאך תאוות א גאנצע וואך האט ער מער טעם אין שבת. איך זע נישט אז ס'איז אן אמת, איך ווייס נישט, אפשר איז עס ביי אנדערע אנדערש, איך ווייס נישט. ס'איז אמת אז ער האט טהרה, ס'איז אמת אז ער האט טהרה, אבער ס'איז נישט גענוג.

דיסקוסיע: תענוג רוחני, אמונה, און עבודה מאהבה

שאלה: איך האב א שאלה, א טעם רוחני קומט אן אמונה?

וואס מיינט אן אמונה?

קהל: אן אמונה מיינ איך די חסידישע סארט אמונה, נישט די אמונה וואס דו זאגסט, א כלליותדיגע, אז דו זאגסט אז ס'איז נאך מער געווען. דאס הייסט, נאך אלעס איז פארקערט, מ'שטאמט פון די זעלבע הנאה פון א גשמיותדיגע זאך ווי דאס פון א רוחניותדיגע זאך. ס'איז פארקערט, אויב מ'האט יא אמונה אדער נישט.

ניין, ניין, איך מיינ אז ס'איז א פאקט, א פיזישע זאך, א פאקטישע זאך, פיזיש, א פאקט טאקטישע זאך. דאס הייסט, פארקערט, ס'איז דא מענטשן וואס האבן תענוג פון לערנען, פון דאווענען, וויאזוי מ'וילסט מסביר זיין, און כדי עס מסביר צו זיין פאר זיך דארף ער אננעמען צו גלייבן אין עפעס, ווייל ס'שטימט דיך נישט, על פי שיטת הטבע איז עס נישט, דארף עס נישט קענען זיין. יא, ס'קען זיין. דאס הייסט, ס'דארף זיין אז מ'האט עס ליב אפילו ווען מ'וואלט נישט געגלייבט.

קהל: אז דו זאגסט אז אמונה קען זיין א וועג פון האבן אביסל תענוג, וכדומה, איינער פילט נישט, ער ווייסט נישט, אבער...

יא.

עבודה מאהבה און הנאה פון מצוות

נאכדעם, דאס איז וואס מ'גרייכט. נאכדעם איז דא א מענטש וואס ער זאגט, שבת מיינט אז מ'לייגט אפ א שבת, עונג שבת, כבוד שבת, די אלע זאכן וואס זענען אפשר נאר מדרבנן בכלל, ער איז מקיים די דברי קבלה וכו' על השבת, איך ווייס וואס. און לאמיר זאגן עונג רוחני פון שבת, נישט נאר עונג. יא, ס'איז פשוט, אבער קדושת השם און כבוד, איך מיינ, וואס איז די טייטש?

עס האט אין דעם אפשר א געוויסע טעם, א געוויסע געשמאק. און פארשטייט זיך, כדי אנצוקומען צו דעם טעם דארף מען, ס'קען נישט זיין, דארף מען שובת זיין ממלאכה, און מ'דארף עסן דריי סעודות לויט די סדר, איך ווייס וואס, פארשידענע זאכן וואס מ'דארף. ס'קומט נישט פון זיך אליין, ס'איז נישט סתם דו קענסט קויפן דעם טעם אין עפעס א געשעפט און ס'מאכן אין דינסטאג. ס'קומט מיט דעם גאנצן סדר, דעם גאנצן מהלך.

דער טעם איז דער מינינג — עובד מאהבה

אבער די טעם, דאס איז די מינינג, דאס איז וואס ס'טייטש היטן שבת על פי פנימיות. דאס איז טייטש עובד מאהבה. דאס איז א זאך וואס נאכדעם וואס דער תלמיד האט איינמאל נישט געטאן, ווייסט ער נישט פון וואס מ'רעדט, נעבעך.

אויב איינער טוט עס, ער פירט זיך אזוי גייט ער, מ'זינגט זמירות און וואטעווער. איך זאג אלעס די ווערטער וואס מ'קען זאגן בחיצוניות, אבער ער האט דעם געפיל, האט ער דעם געשמאק. דעמאלטס קענסטו אים אפילו פרעגן, ס'איז דאך חסידישע ספרים ווערן באזארגט וועגן אזעלכע זאכן, קענסטו פרעגן נאר אז, פארוואס היסטו שבת? וואס איז זייער געשמאק, אמת? וויאזוי זאגט מען, מ'צונעמט דעם עונג, וועסטו נאך אלץ היטן שבת? וועט ער דעמאלטס צוריקגיין א ליטוואק וואס היט שבת ווייל ער פאלגט די שולחן ערוך. בסדר, קען מען רעדן וועגן די פראבלעם.

וואס מיינט "גוט" — לעוועלס פון גוטסקייט

אבער די עשיה מאהבה אדער עשיה לשמה איז טייטש אז איך זע אז ס'איז גוט. די ווארט גוט איז א גוטע ווארט, ווייל ס'איז כולל אלע מיני סארט גוט. ס'איז גוט סיי אין פארשטיין, ס'איז גוט אז ס'פילט גוט, ס'איז גוט אז ס'מאכט בעסער די לעבן, ס'איז אלע מיני וועגן פון זיין גוט. און וועגן דעם גוט, ס'איז דא אין דעם א מעלה, ס'איז דא אין דעם א טוב, ס'איז דא אין דעם א גוטסקייט כדי עס צו טון.

ממילא פרעגסטו מיך, תיכף ווילסטו... ס'איז מחבר מיט'ן אייבערשטן. יא, אוודאי, דער טיפסטער... I'm learning, after, after, איך וועל טון אפאר שטיקלעך.

פארשידענע לעוועלס פון "גוט" אין שבת

אוודאי איז דא אסאך לעוועלס אין גוט. הייסט, ס'איז גוט ווייל ס'מאכט מיך מחבר מיט מיין ווייב, לאמיר זאגן. איך ווייס נישט וואו די ביין, ער זאגט אזא פשט. א חסידיש'ער איד זאגט נישט דעם פשט אין שבת, אבער ס'איז מסתמא אויך אמת. ס'שטייט אין שלחן ערוך.

און ס'איז גוט ווייל ס'מאכט מיך מחבר מיט אנדערע אידן. זיכער. דאס נעמט מיר יא אן. יא, מ'קומט זיך צוזאם, מ'האט צייט צו פארברענגען. דאס איז איין לעוועל פון גוט. און דער אייבערשטער וויל דאס אויך, ס'איז א חלק פון די מצוה. יא, ס'איז נישט נפרד פון דער אייבערשטער. ס'איז רצון השם.

ער זאגט, דער אייבערשטער האט געגעבן א מצוה, האט ער געגעבן אויך "למען ינוח שורך וחמורך". אפילו דער שור האט עפעס פון דעם. ער פארשטייט נישט אז ס'איז ווייל ס'איז אלוקות, ער פארשטייט אז דער אייבערשטער געט עס אים, מתוך וואס דער אייבערשטער איז א טובה, ער געט דאס.

דער טיפסטער לעוועל — דביקות

אין דעם טיפסטן מובן אוודאי איז דאס וואס שבת פארשטייט ער בעסער דעם אייבערשטן. ווייל ער פילט זיך בעסער, אדער סתם ווייל ס'איז דא עפעס

יעצט, דאס איז דא א גאנצע מצב, ער גייט אריין אין עפעס אן אנדערע אטמאספערע, עפעס א... איך ווייס נישט, מ'רופט עס דערהויבנקייט, מ'נוצט אלע מיני ווערטער פאר די זאכן. און ווען זיי זענען אנגעקומען די ציפס אינמיטן... ציפס איז א דריטע זאך. ווען זיי זענען אנגעקומען אויפהערן די נסיעה פאוס, מיט דעם שטריימל, מיט דעם בעקיטשע, דאס איז בעצם א עשיה מאהבה.

קהל: ניין, דאס איז א וועג...

איך האב נישט קיין אנדערע ציור, איך זאל זאגן על פי קבלה וואס מ'איז מעלה די עולמות פון עשיה צו יצירה, איך פארשטיי נישט צו רעדן. אבער דאס איז א וועג פון מצער זיין. איך מיינ נישט די נסיעה פאוס, אבער איך מיינ יא די נסיעה פאוס, ווייל איך זאג די נסיעה פאוס, אז אין א וואך איז נישטא אזא זאך, אז ווען ס'איז דא א גאנצע...

קהל: זאגט אז מ'מוז נישט לערנען שבת. און אין אקסודוס שטייט אז פארקערט, אז שבת איז דא אז מ'זאל לערנען.

דאס איז א חידוש פאר די מענטש וואס לערנט נישט די גאנצע וואך אריין.

קהל: ניין, איך האב עס נישט געקענט.

דער טעם פון שבת — עבודה מאהבה און פנימיות

דער געשמאק אין שבת: נישט נאר הלכה

מגיד שיעור: ווער ס'איז אנגעקומען א מעטש פון די נאסע פייעס מיט די שטרויען מיט די בעקעטשער, דאס איז בעצם א עשיה מעובד.

ניין, דאס איז א וועג, איך האב נישט קיין אנדערע ציור. איך וויל זאגן על פי קבלה, ווייל ס'איז מעלה די עולמות פון עשיה צו יצירה, ס'איז נישט שייך צו רעדן, אבער דאס איז א וועג פון מציר זיין. איך מיינ נישט די נאסע פייעס, אבער איך מיינ יא די נאסע פייעס, ווייל ווען איך זאג די נאסע פייעס, מיינ איך נאסע פייעס לגבי די עיקר הלכה אדער די עיקר שביתה על פי גדרי הלכה וכדומה. דאס וואס געבט ארויס די געשמאק, די חיות וואס ס'איז געשמאק.

דיסקוסיע: חסידות קעגן ליטוואקישע שיטה אין שבת

איך וויל עס פארענטפערן אביסל אנדערש. אין א וואך שטייט אז מ'זאל לערנען א גאנצע וואך, זאגט ער אז מ'זאל נישט לערנען שבת. און אין חסידות שטייט אז די פארקלענערטע שבת איז אז מ'זאל פיל לערנען.

קהל: די חסידות איז פאר די מענטשן וואס לערנען נישט א גאנצע וואך, ר' יושע.

מגיד שיעור: ווייסטו וואס איך קען דיר זאגן? נו, וואס איז די תירוץ? וואס איז די תירוץ? אז חסידות האט געגעבן א טעם אין די רעכטע זאך.

קהל: ניין, איך מיינ אז ער זאגט אן אנדערע נקודה. ער זאגט אז מ'זאל פארשטיין, מ'זאל פארשטיין, ס'קומט פון די גשמיות, דו זאגסט ניין, דו דארפט פארשטיין די מצוה פון די אייבערשטער אין שכל, דאס איז די גאנצע זאך.

מגיד שיעור: פארשטיין אז די אייבערשטער האט געגעבן א שבת.

קהל: אפילו נישט דיבור אפילו.

שכל און פנימיות — וואס מיינט "פארשטיין" שבת

מגיד שיעור: איך מיינ נישט דוקא שכל, מיט שכל. איך מיינ נאר צו זאגן אז שכל איז א גרויסע חלק פון א מענטש, לפחות פון א חלק פון מענטשן. אבער איך מיינ אז ס'דארף זיין בבחינת דער מענטש, אזויווי אז די... איך האב אנגעהויבן אפצולייגן אסאך זאכן וואס זענען נארישקייטן, אבער די ווארט פון די אפלייגן איז אז דאס איז וואס ס'מיינט שבת.

דו פרעגסט פארוואס זאל מען נישט... וואס מיינט שבת? אמונה, איך מיינ אמונה פשוטה פון א איד, זאגט ער, א איד דארף היטן שבת. שטייט אין די תורה אז מען דארף היטן שבת. אזוי. מ'איז נישט מחייב סקולע וכדומה.

וואס זאגסטו שבת איז געשמאק? נאכדעם זענען דא אנדערע קשיות, וואס טו איך דינסטאג? פארשידענע פּרטים וואס ווערן שווער, אבער די עצם זאך איז, אז אויב ס'איז א געשמאק, איז דאס א געשמאק בפני עצמה.

תענוגים רוחניים קעגן תענוגים גשמיים

און נאכדעם פרעגסטו פארוואס, וויאזוי מעסט זיך דאס כלפי די געשמאק פון פארן אויף שווייץ און דארט גיין און איך ווייס נישט וואס, און עסן עפעס א גוטן שטיקל סטעיק דארט. איז מיין איך אז רוב מענטשן וואס האבן געהאט די געשמאק, עקטשועלי אלע, דאס הייסט איך קען אסאך מענטשן, אויך נישט חסיד'ישע מענטשן, נישט אידן אדער נישט פרומע מענטשן, וואס האבן עפעס אזא געוויסע געשמאק וואס מ'קען רופן רוחניות אדער עפעס אזא סארט זאך, קיינער פון זיי האט נישט קיין צד אז אפשר איז בעצם בעסער תאוות הגוף.

דאס הייסט, אלע פון זיי טוען תאוות הגוף, און אסאך מאל ער קען נישט לעבן אן אסאך גרויסע עבירות. איך זאג נישט אז ער טוט נישט קיין עבירות ווייל ער האט א גרעסערע געשמאק. אבער אויב דו פרעגסט אים וועלכע איז מער געשמאק, דאס הייסט, נישט למעשה וואס טוט ער רוב פון זיין צייט, יא, ביינאכט כאפט זיך אים אמאל עפעס אן עבירה, איך ווייס נישט. אבער בעצם וואס ער איז מקדיש זיין צייט איז נישט אויף צו כאפן מער און מער געלט.

די אמת'קייט פון תענוגים רוחניים

מ'קען זיך טועה זיין, פארשטייט זיך, איך קען ווערן א גורו, און נאכדעם סאמהאו פון די תענוגים רוחניים ווערט עס תענוגים גשמיים. איך ווייס נישט, ס'איז דא אלע מיני וועגן וויאזוי זיך צו נכשל ווערן. אבער למעשה, אפילו יענער, איך גלייב נישט אז ער איז א בלאפער. דאס הייסט, יעדער איינער וואס האט א געוויסע געפיל אדער א געוויסע השגה אדער א געוויסע פארשטאנד אין תענוגים רוחניים, איז מודה אז ס'איז בעסער ווי תענוגים גשמיים. נישט אז ער איז מודה, ס'איז פשוט.

שומר הפתח — יראת העונש

און פארדעם זאג איך אז עם כל זה איז דא א בחינה, אפילו דער מענטש, פארקערט, אפילו דער מענטש איז דא לפעמים רחוקות, אויב ער האט א נסיון, אויב ער האט עפעס א משיכה, ווי לאנג ער האט א גוף. אפילו איך ווייס אז א צדיק האט טאקע נישט דעם געשמאק, ער האט נישט די זעלבע געשמאק ווי א פשוט'ער מענטש האט, אבער ער דארף נאך אלץ האבן א געוויסע שמירה.

פארדעם זאגט ער, איך דארף א שומר הפתח. איך האב געבויעט אזא שיינע בית המדרש, ס'קען נאך אלץ אריינקומען פון אינדרויסן אלע מיני חיות רעות בדרך, דארפסטו שטעלן א שומר. די יראת העונש איז דער שומר.

אבער פארדעם, איך בין זיך מתנגד צו זאגן אז ס'איז א סתירה, כאילו מ'זאגט אז עכטע שמחה, כאילו נאכדעם וואס איינער פארשטייט די געשמאק פון שבת... א שומר.

דיסקוסיע: דער שומר אויף עבירות

קהל: וואס?

מגיד שיעור: א שומר אויף עבירות.

קהל: אזוי ווי דו האסט א געשמאק אין עבירות, דארפסטו האבן א שומר וואס זאל דיך האלטן נישט צו מאכן קיין עבירות.

מגיד שיעור: איך פארשטיי נישט די דרשה וואס זאגט אז כאילו... ס'קען זיין, איך מיין די חסידישע דרשה.

שמירה און פנימיות'דיגע געשמאק

דער יסוד: שמירה דארף עפעס צו היטן

איך פארשטיי נישט די דרשה וואס זאגט אז כאילו... איך מיין די חסידי'ישע דרשות וואס איך האב אמאל געהערט, אז כאילו ס'קען זיין איינער וואס איז אים געשמאק שבת, אבער ער טראכט אפשר איז קוגל נאך מער געשמאק.

עולמות עליונים וואס זענען אפן שבת. וואס זאל דאס זיין? דאס איז די דביקות שבו.

אמונה אדער הבנה — דארף מען גלייבן אין דעם טעם?

אבער יעצט, איך וויל נאר צוריקגיין צו ענטפערן דיין שאלה, צו די טעם. מוז מען האבן אמונה פאר די טעם? מוז מען האבן אמונה צו גלייבן אז ס'איז געשמאק צו טראכטן פון דער אייבערשטן? איך ווייס נישט פונקטליך וויאזוי מ'ענטפערט די שאלה.

אויב מ'פארשטייט וואס ס'מיינט אלוקות, וואס ס'מיינט א גאט, אדער א מנהיג, א סיבה, א חיות, וויאזוי מ'וויל עס רופן, חיה חיים, שורש השורשים, מקור המקורות, סיבה ראשונה, וכו' וכו', די אלע זאכן וואס מ'רופט דעם אייבערשטן, די אלע שמות, יא, אלע תיקונים, איז טאקע אז דו פארשטייסט אז ס'איז א גוטע זאך. אמונה זאגט מען ווען מ'פארשטייט נישט, דארף מען האבן אמונה. אבער אויב מ'פארשטייט יא, מ'דארף נישט אמונה, ס'איז טאקע אזוי.

אויב שבת איז א צייט וואס מ'קומט אן צו דעם, דער אייבערשטער האט מקדש געווען שבת, יא, ס'איז זיין טאג, וואס ס'זאל נאר מיינען, אבער דו פארשטייסט וואס ער מיינט פאר דיר, דארפסטו נישט קיין אמונה פאר דעם. עס איז א פיזישע זאך. אפילו ער זאגט, אויב איך וויל ווערן אן אפיקורס, למשל, אויב איך וויל... עס מאכט דאך נישט קיין סענס, איך קען נישט ווערן קיין אפיקורס. טאקע וועגן דעם קען איך נישט ווערן קיין אפיקורס, ווייל איך פארשטיי אז... וואס? עס איז געווארן סטאק?

קהל: וואס? עס איז געווארן סטאק?

צוויי ריכטונגען צום געשמאק — פון אמונה אדער פון הבנה

מגיד שיעור: יעצט, די תורה... ער זאגט, אז ווען ער וועט דיר מסביר זיין שבת, רעדט ער פון דיין גשמיות'דיגע מסביר שבת, און אויף דעם קען ער זאגן אז עס ברענגט דיר נאר צום אייבערשטן. אבער ערשט פארשטיי אז ס'איז גוט צום געשמאק, נאכדעם פארשטייסטו אז ס'איז גוט, קען עס ברענגען צו שלמות. יא? עס קען ברענגען צו די אייבערשטע רוחניות.

וואס איך וויל דא זאגן איז אז ס'איז נישט אמת אז א גוי, איינער וואס הייבט נישט אן מיט די הקדמה פון אמונה, יא? דאס הייסט, די הקדמה פון אמונה מיינט אז עס שטייט אין ספר הקדוש אז שבת איז א הייליגע זאך, און מ'איז נאנט ווייל דער אייבערשטער האט עס ליב, און מ'איז נאנט צום אייבערשטן, און איך ווייס וואס, ס'איז א גרויסע ענין צו עסן סעודות שבת און צו זינגען זמיר ת, און וועגן דעם איז דא געשמאק ווייל דו לייגסט אין דעם.

דאס איז אמת, אז ס'איז דא מענטשן וואס ס'איז זייער געשמאק אין אזא אופן ווייל זיי גלייבן אין דעם. אבער זאג נישט אז דאס איז דער איינציגסטער וועג.

דער פארקערטער וועג — פון געשמאק צו אמונה

ס'קען זיין, און מ'טרעפט מענטשן דיר אזעלכע זאכן, יא? ס'קען דיר זיין פארקערט. ס'קען דיר זיין אז ער ווייסט נישט, ער האט קיינמאל נישט געהערט פון די חומש, ער האט קיינמאל נישט געהערט פון אידן, אבער מ'באגענט אים א שבת, און ער זאגט, "אה, שבת איז א גוטע זאך." זאגט ער, "אה, דאס קומט פון דעם ספר וואס הייסט חומש? אה, דאס איז א גאנץ א פייער ספר, עס שטייט נאך גוטע זאכן דארט."

איך זאג נישט אז דאס איז דער וועג וואס אונז זענען דארט, אונז קומען נישט אין די כיוון געווענליך, אבער די הבנה, די געשמאק וואס א מענטש האט אין א מצוה, אין א שבת, איז אזא סארט געשמאק. נאכדעם קען ער זאגן, "אה, איך דארף עס קענען ווייזן פאר איינער וואס ווייסט נישט."

וויאזוי ווייזט מען דאס? קומען מיר צוריק צו די בעיא, אז ס'איז זייער שווער צו ווייזן פאר מענטשן פנימיות'דיגע זאכן. אויף דעם זאג איך מ'דארף א רבי וואס זאל טאקע דאס פרובירן צו מאכן, אדער עפעס אנדערע זאכן. ס'איז זייער שווער ארויסצוברענגען דאס.

דערין, און איך דארף פארשטיין וואס איז די ענין פון דעם, פארוואס ער, פארוואס ער.

דער בעש'ט'ס שיטה: וויסן די גאנצע וועלט

איך מיין אז עס איז וויכטיג, איך האב שוין געזאגט די תורה אז די עכטע צדיקים קוקן נישט אויף די חיצוניות העולם, און פארדעם וויסן זיי נישט די אלע סייענס וואס די גוים וויסן, יא? איך האב שוין גערעדט וועגן דעם לעצטע וואך און די צוויי וואכן צוריק. אבער עס זעט מיר אויס אז דער בעל שם טוב וואלט יא געוואלט וויסן אלעס וואס די אלע גוים וויסן.

די השתלשלות פון עולמות

ס'איז מער אזוי ווי קבלה, אזוי ווי מיר האבן גערעדט לעצטע וואך, ס'איז דא א גאנצע וועלט, דער אייבערשטער האט געמאכט די גאנצע וועלט, יא? פשט די גאנצע וועלט איז זייער חשוב, די גאנצע וועלט איז חשוב, אפילו שלשול קטן שבים ווי עס הייסט דארט אין די ברייתא, האט דער אייבערשטער געמאכט, אמת. אזוי דער אייבערשטער האט עס געמאכט, ער זאגט אז ס'איז דא א טעם אין דעם, דו האסט א טעם.

די השתלשלות פון עולמות איז צו פארשטיין די גרויסקייט פון אייבערשטן. און נישט סתם אז דער אייבערשטער איז גרויס. איך קען זאגן אזוי יא, איך קען זאגן אז דער אייבערשטער איז גרויס. איך זאג אפילו מער פון דעם, דאס הייסט דו קענסט רעדן מיט סוד אליהו.

די וועלט האט אן אייגענעם ערך — אלעס איז באשאפן מיט א תכלית

די גאנצע וועלט איז חשוב, אפילו שלשל קטן שבים, ווי ס'הייסט דארט אין די ברייתא, האט דער אויבערשטער געמאכט. אמת, אז דער אויבערשטער האט עס געמאכט, האט עס דאך אן ענין דערין, האט עס א טעם.

דאס הייסט דאך אז די השתלשלות העולמות איז צו פארשטיין די גרויסקייט פון אויבערשטן, און נישט סתם אז דער אויבערשטער איז גרויס. דו קענסט זאגן אזוי, יא, דו קענסט זאגן אז דער אויבערשטער... איך זאג אפילו להיפך פון דעם. דאס הייסט, דו קענסט רעדן מצד די עולמות. דער אויבערשטער האט געמאכט די אלע זאכן, זיי האבן א געוויסע וועליו, א געוויסע ערך. ס'איז נישט אז נאר דורך דעם קען מען קומען.

פארוואס מענטשן דארפן זיך מצמצם זיין

יא, איך ווייס, לאמיר זאגן אזוי, די וואס זאגן אז מ'דארף אוועקגיין פון די עולם הזה, יא, מ'דארף אויפהערן צו זיין חיותא דעלמא, רבנן, אויפהערן צו זען ווי זיי זענען די זאכן אין די עולם הזה — דאס איז נאר, אזוי ווי איך האב גערעדט וועגן פריער, דאס איז נאר ווייל מענטשן זענען זייער מוגבל. מענטשן אין געוויסע חלקי הנפש האבן זיי אן עולם צווישן זיי. אויב דו וועסט אנהייבן צו ארומקוקן אויף די גאנצע וועלט, וועסטו בלייבן דארט, דו וועסט נישט אנקומען. דו וועסט ווערן א צומישטער מענטש, דו וועסט נישט קענען אנקומען.

דער בעל שם טוב'ס תורה אויף "אשר בידו מחקרי ארץ" — עליות הדורות

די קשיא פונעם בעל שם טוב

דער בעל שם טוב האט געזאגט, ער האט געוואלט וויסן פארוואס די אמאליגע — יא, ס'שטייט אין תולדות יעקב יוסף. דער בעל שם טוב האט געפרעגט "אשר בידו מחקרי ארץ", די תורה אויף די פסוק "אשר בידו מחקרי ארץ", דו געדענקסט? "אשר בידו מחקרי ארץ", זאגט דער בעל שם טוב אזוי, וואס איז די סוד אז... לאמיר זען וואו איך וועל עס טרעפן. דער בעל שם טוב, וויאזוי הייסט עס... דער בעל שם טוב האט געפרעגט א שאלה, פארוואס אמאל האט מען געקוקט אין פארשידענע, איך ווייס, ספרים — "שמעתי ואמרה פירוש אשר בידו חקרי ארץ". אין תולדות שטייט אין בעל שם טוב על התורה פרשת שמות. אין תולדות יעקב יוסף פרשת ויגש.

האט געקענט זען מסוף העולם ועד סופו, האט ער געזען אסאך ראיות אסורות, אמת? טאר ער נישט קוקן פון גאנץ עולם עד סופו.

דאס איז די מעשה מיט'ן חוזה, אז איינער האט געזען ווי א טאטע שלאגט א קינד, האט ער געזאגט, "איך קוק נישט מער."

קהל: אה, בסדר, איז דא דא א שאלה, אזויווי דו פרעגסט. פארוואס זעען זיי דאס? אונז פרובירן צו דאווענען כדי צו אויפהערן צו זען נאר גשמיות.

זאגט ער, "אה, ס'איז דא אזא צדיק... " איך זאג, איך האב אלעמאל... איך האב קינדער וואס פרעגן מיך א גאנצע צייט, "אויב איינער האט רוח הקודש, אקעי, ער ווייסט וואס גייט זיין מארגן?"

וואס איז רוח הקודש?

זאג איך, "צו וויסן וואס גייט זיין מארגן, ווייסט די וועטער אויך בערך. צו דעם דארף מען נישט רוח הקודש. רוח הקודש דארף מען צו וויסן וואס איז אין עולמות עליונים, וואס איז מער אמת ווי זאכן וואס גייען זיין מארגן. וואס גייט זיין מארגן? איך ווייס, קוק אין צייטונג, זיי רעדן א גאנצע טאג וועגן דעם וואס גייט זיין מארגן. איינער ווייסט יא, איינער ווייסט נישט. איינער איז קלוגער, ווייסט ער בעסער. די רוח הקודש איז דאך נישט..."

ס'קען נישט זיין אז רוח הקודש איז כדי צו וויסן אלע מיני שטותים, ווער גייט געווינען די לאטערי.

קהל: ער טוט עס נישט כדי צו זען, נאר ס'איז דאך כדי. אויב ער וויל, קען ער עס נוצן.

לוק, דאס איז אן אגענדע. איך ווייס נישט. איך מיין אז דאס איז די ווארט. ער וויל נישט קוקן, אבער ס'איז אן עוועלעבל.

ניין, ס'קען נישט זיין. מ'קומט נישט גארנישט בדרך אגב. ס'איז נישטא אזא זאך.

כלל גדול: אין כפיה ברוחניות

ר' אידעלע פון דזשיקוב'ס ווארט

ס'איז דא א כלל. ר' אידעלע האט געזאגט, ר' אידעלע פון דזשיקוב האט געזאגט אז ער האט קיינמאל נישט געזען אז מ'שלעפט איינעם צו זיין א רבי מיט קייטן. אלע רבי'ס זאגן, "הכריחוני", ער האט נישט קיין קאפ. מ'האט קיינעם נישט געשלעפט מיט קייטן צו זיין א רבי. ער האט נאכנישט געזען אזאנס.

ס'איז אזויווי א לומד תורה לשמה, זכה לדברים הרבה. ער לערנט עס נישט כדי צו באקומען די דיבורי מתחיל, עס קען זיין, אבער דאס הייסט עס איז נישט גענוג א תאוה, ווייל עס איז נישטא אזא זאך א מדריגה, זיכער נישט רוחניות, אפשר נישט פיל גשמיות, מענטשן באקומען נישט זאכן וואס זיי ווילן נישט, כלל גדול.

דער בעל הסולם'ס כלל

דער בעל הסולם האט געזאגט **אין כפיה ברוחניות**, רוחניות איז תלוי אין רצון, אויב דו ווילסט עס נישט האסטו נישט קיין כפיה ברוחניות, דער בעל הסולם, דאס איז א כלל וואס ער האט געזאגט. דער רמב"ם האט געזאגט **אין כפיה בדעת**, אבער ער זאגט אין כפיה ברוחניות.

עניוועיס, דו האסט דא נמי אמת, הייסט למשל, מ'קען נישט כופה זיין א מענטש צו האבן אמונה, מ'קען אים כופה זיין צו טון זאכן, דברים גשמיים קענסטו כופה זיין, **כופין אותו עד שיאמר רוצה אני**, ער קען זאגן, אבער ער קען נישט וועלן, יא? אדער וויל ער אדער וויל ער נישט.

נפקא מינה: א צדיק מוז בוחר זיין

חלק הרוחניות פון א מענטש איז נישט ניתן לכפיה, סאו אויב דא איז דא א מדריגה רוחנית פון זען די וועלט, ער מוז עס וועלן. ער קען זאגן ער וויל עס נישט לשם עצמו, אבער ער וויל עס צו העלפן א צווייטע איד, איך מיין נישט, ער וויל עס, אפשר דאס איז אויך נישט די וועג וויאזוי אנצוקומען דערצו, דורך מכוון זיין נאר צו דעם, אבער עס מוז זיין עפעס א בחירה, עס מוז זיין אז אויב איז דא א צדיק וואס ער זעט די גאנצע וועלט, איז ער בוחר

קהל: יא, צו ימות המשיח.

מגייד שיעור: יא, ניין, איך מיין אפילו נישט דאס. מענטשן, ס'קען זיין אז ס'קען ווערן ערגער, אבער מענטשן טוען דאך א גאנצע צייט עבודה, פארוואס זענען דא אידן און צדיקים און אלע מיני אזעלכע מענטשן וואס מאכן די וועלט בעסער? און די וועלט אליינס ווערט כביכול בעסער, דאס איז וואס דער בעל שם טוב וויל דא טראכטן, די וועלט אליינס ווערט עפעס בעסער. ממילא, אויב די וועלט איז בעסער, דעמאלטס ווען מ'לערנט אויף די וועלט פארשטייט מען בעסער דעם אויבערשטן. און דער אויבערשטער האט דאך געמאכט פאר דעם, דער אויבערשטער האט דאך געמאכט די אלע זאכן אין די וועלט כדי "**אשר ברא אלקים לעשות**", די אלע טיפענישן פון די וועלט וואס מ'דארף חוקר זיין האט ער דאך געמאכט פאר דעם.

דער בעל שם טוב'ס עצה — קוקן אויף דער וועלט דורך דער תורה

די קשיא פון ראיות אסורות בשעת תפילה

סא וואס איך וויל זאגן איז, דאס וואס מענטשן האבן א פראבלעם מיט קוקן, דאס איז בכלל נישט ראיות אסורות. ראיות אסורות איז נאר איין דוגמא דערפון. אבער דאס וואס מענטשן, אויב דו וואלט ארומגעקוקט, יא, בשעת'ן דאווענען... איך האב דיר געפרעגט לעצטע וואך די זעלבע קשיא. ווייל בשעת א תפילה טאר מען נישט קוקן ארויס פון ד' אמות, און דער בעל שם טוב זאגט מ'זאל קוקן אויף די גאנצע וועלט. העלאו? וועלכע איז עס? דארף מען קוקן נאר אין סידור אדער אויף די גאנצע וועלט?

די סתירה אין שולחן ערוך — דאווענען מיט פענסטער

די אמת איז, אפילו אין שולחן ערוך, אין שולחן ערוך שטייט אז מ'דארף דאווענען "**תולה עיניו למטה וליבו למעלה**". און ס'שטייט אויך אז מ'טאר נישט דאווענען כנגד קיין פענסטער. דניאל האט געדאוונט אין א שטוב מיט פענסטער. ווער? יא, ס'שטייט אין שולחן ערוך אז מ'דארף דאווענען אין א שטוב מיט פענסטער. ס'איז א גמרא, וואטעווער, ס'ווערט געברענגט אין שולחן ערוך. זייער אינטערעסאנט.

סא מצד אחד דאווענען, מ'דארף האבן כוונה, מ'דארף זיך מצמצם זיין, מ'טאר נישט ארומקוקן, מ'דארף שטיין בסדר, יא, חוץ אויב איינער דאוונט אין א ביכל אדער אין א שיך, וואס ס'איז נישט קיין דרך ארץ, מ'דארף דאווענען אין א פארמאכטע פלאץ. מצד שני, די פארמאכטע פלאץ דארף האבן פענסטער. סא בשעת מ'דאוונט, קוקט מען ארויס פון פענסטער אדער נישט? וועלכע? אויב מ'דאוונט און מ'קוקט נישט ארויס פון פענסטער, איז וואס איז די תכלית אז מ'זאל האבן א פענסטער? סתם אזוי זאל זיין א פענסטער? וואס, די תפילה זאל קענען ארויסגיין דורך די פענסטער? ווייל די תפילה קען נישט ארויסגיין דורך א וואנט? די תפילה קען נישט ארויסגיין דורך א וואנט, זי קען נאר ארויסגיין דורך א פענסטער? ניין, ס'איז זיכער דא עפעס א מובן.

ס'מוז זיין אז מ'קען זאגן, מ'קוקט ארויס פון פענסטער פאר שמונה עשרה און נישט בשעת שמונה עשרה. מ'קען זאגן אז תירויץ.

משל פון רבי פנחס מקאריץ — תפילין און תפילה

איך מיין אז וואס דער בעל שם טוב זאגט, אה, ער זאגט דאך אן עצה, מ'זאל קוקן דורך די אותיות התורה ותפילה. כאפסט? ער האט אן עצה, כאפסט אז דאס איז אן עצה פאר די בעיה? ער זאגט דא אן עצה.

אזוויי רבי פנחס קאריצער האט געזאגט, ער האט א בעיה, אז ס'שטייט אז מ'טאר נישט פסיק דיבור זיין פון תפילין, יא? שטייט אין די גמרא. מ'טאר נישט, מ'דארף זיין וואש פנים, נישט פסיק דיבור זיין, אזוויי די ציץ, כביכול מיט ציץ. ער זאגט, אבער בשעת'ן דאווענען דארף מען דאך אין זינען האבן די ווערטער פון די דאווענען. סא וויאזוי קען מען סיי אין זינען האבן די תפילין און סיי די תפילה? אהם. א גוטע קשיא, ניין? ס'איז אן עכט א גוטע קשיא, וואס איז דאס א געוויסע סארט גוטע קשיא.

דאס איז די דיבורים וואס שטייט אויבן פון יעדע בלאט, געדענקען די תפילין, יא? זעסט נאכאמאל? סא, ווען ער פירט זיך אזוי, קודם כל זעט מען

וואס איז די פשט אז אמאליגע צייטן די חוקרים, ווי ס'שטייט אין רמב"ם, איך ווייס, אין רמב"ן, האבן געגלייבט אין עולם קדמון. און קיין אפיקורסים מאמינים שהי"ת אחד יחיד ומיוחד, אזוי האט ער געוואוסט. אמאל איז געווען סייגעניסטיס וואס זענען געווען ערגער פון די היינטיגע סייגעניסטיס, אזוי האט דער בעל שם טוב געזאגט. אזוי האט ep געוואוסט. ער האט נישט געטראפן קיין חוקר וואס גלייבט נישט אין דער אויבערשטער. ער האט יא געהערט אז אמאל פלעגט זיין אזא זאך, פרעה איך ווייס זאגט "מי ה'". און דער רמב"ן זאגט אז ער האט געגלייבט אין עולם הקדמון, דער רמב"ם רעדט וועגן דעם אסאך. סא וואס איז די פשט? וואס איז געשען?

זאגט ער, דו פארשטייסט די קשיא? דער בעל שם טוב האט געוואלט וויסן וואס איז געשען. וואס? אז היינט איז זיכער... היינט איז פארקערט, איך ווייס נישט וואס מען גלייבט, ווער איז דער חוקר וואס גלייבט אין קדמות העולם? נישט אין קדמות העולם, יא, אבער דאס איז נישט די בעיה. די בעיה איז וואס פעלט איז השגחה אדער אלוקות. קדמות העולם איז אמת אז רוב מענטשן גלייבן נישט, לאמיר זאגן. אבער על כל פנים, איך ווייס נישט, מ'דארף טראכטן וועגן דעם. על כל פנים, דער בעל שם טוב האט געהאלטן אז היינטיגע צייטן זענען די חוקרים מער פרומער ווי אמאל, אזוי האט ער געהאלטן. איך ווייס נישט. מער... נישט פרומער, מאמינים, יא, זיי גלייבן אין דער אויבערשטער, אלוקות.

דער בעל שם טוב'ס תירויץ — די וועלט ווערט מער מזוכך

דער בעל שם טוב האט געענטפערט אזוי: "**סוד הדבר הוא כי בתחילה היה קיום חומר הארץ, שהיה אז יותר עב ועצום מה שהוא עתה**". ער האט געוואוסט אז די וועלט איז געווארן מער מזוכך, די עליות הדורות. דער בעל שם טוב האלט פון עליות הדורות. דער בעל שם טוב האט געזאגט אז די וועלט פלעגט זיין זבורדיג, דער חומר העולם איז געווען עפעס מער עכור, מער ווייניגער מבורר, יא, מער צומישט, מער שמוציג. שפעטער איז עס געווארן מער... די צדיקים האבן געטון בירורים. וואס טוען דען די אידן א גאנצע צייט? זיי זענען מברר די חומר העולם. איז עס געווארן מער... און דאס איז טייטש "ביודע", די יודע מיינט די ענד, סוף הלשון, סוף המדרגה. "**אשר בידו מחקרי ארץ**", אין סוף, ווען מ'האט שוין מברר געווען אסאך זאכן, איז די מחקרי ארץ זענען שוין אויך עפעס אזוי. איך ווייס נישט וויאזוי ער וויל טייטשן די פסוק.

סא וואס זאג איך דא? אפילו די חוקרים זענען אונזער תכלית, אפילו די חוקרים פארשטייען שוין בעסער. יא, ס'איז א פריערדיגע, איז אויך צו פארשטיין תכלית טוב, תכלית רע. דאס איז זיכער. ער זאגט, ער רעדט פון א פאקט אז די חכמים היינט זענען בעסער ווי די אמאליגע חכמים.

ס'איז דער אויבערשטער האט נישט באשאפן די וועלט... "**כל מה שברא הקדוש ברוך הוא לא בראו אלא לכבודו**".

דיסקוסיע: וואס מיינט א חוקר

קהל: זייער גוט. סא חוקר מיינט לאמיר זאגן א מענטש וואס וויל פארשטיין חכמת הטבע, אפילו ער וויל דירעקט פארשטיין אלוקות, אבער ער גייט פארשטיין דורך די וועלט, ער קוקט ארום אויף די וועלט. ס'איז דא א צייטן וואס די וועלט איז מער בבחינת חומר, און די וועלט איז עפעס מער בגלות, יא, ער רופט עס בגלות, לאמיר עס רופן, איך מיין אז ס'קאנעקט זיך מיט די נושא פון גלות. די וועלט איז מער בגלות, דאס הייסט, אויף דעם אופן מענטשן ווייסן נישט וויאזוי צו קוקן אויף די וועלט און טרעפן דעם אויבערשטן דארט. אבער טאמער איז מען מברר בעסער די וועלט, הייבט מען אן צו זען בעסער דעם אויבערשטן.

סא אין אנדערע ווערטער, וואס איך האב געוואלט לערנען פון דעם היינט, מ'דארף טראכטן, ס'איז א זייער אינטערעסאנטע שטיקל דאס, ווייל ס'מוז דאך זיין אזוי, מ'מוז דאך אזוי גלייבן באמת, ס'מוז דאך זיין אז די וועלט ווערט בעסער, ס'קען נישט זיין אז ס'ווערט ערגער. שטימט?

קהל: דער רמב"ם, "ישוּבו במלכותם... וישוּבו בתשובה".

מגייד שיעור: יא, אז די וועלט קומט נענטער צו משיח.

צו אים א איד, א איד געקומען פון פאריז צו זען דער טשארטקאווער רבי, אדער עפעס א אנדערע רוז'ינער רבי וואס איז א חילוק.

און ער האט אים געפרעגט, און דער צדיק האט אים געפרעגט איבער עפעס א בנין אין פאריז, איך ווייס נישט וואס געבויט, ער האט געוואלט וויסן צו ס'גייט אזוי, ס'גייט אזוי, אז ער זאל מסביר זיין. און דער רבי האט זיך אויסגעקענט, ער האט געוואוסט פונקטליך וויאזוי ס'גייט דיבה, ער גייט יענער וועג. ער זאגט אז ס'פארגעסן עפעס א שטיקל, עפעס אזא מעשה.

איז יענער געזאגט, דער רבי איז דער חוסיד און דבארקס. ווי געדענקט, וויאזוי ווייסט אז דער רבי איז געזעהן אויס אויף זיין בנין אין פאריז?

ער זאגט, ס'פארשטיי נישט. **ווען איך זאג, ברוך אתה ה' אלקינו, מלך העולם, זאג איך דער אייבערשטער אז עס איז א קעניג אויף די גאנצע וועלט? איך געב עס איך א קוק אויף די גאנצע וועלט! ער ביז טאקע די וועלט, האב איך געזעהן אויך דער בנין אין פאריז!**

סא... דער רוז'ינער רבי דארף סאך אזא זאכע מעשיות.

דיסקוסיע: וואס האט דער רבי געזעהן?

און וואס, עס האט געזעהן די גאנצע וועלט פון די תורה?

ניין, עס האט געזאגט אויסגעמסילט פאר מענטשן און מיט דעם גאסט וואס עס איז נישט געווען שרייכט. איך גיין דערציילן! עס איז געווען דעם פארמערקטן! די... וואס זאגסטו? איך גיין נישט צו זאגן דעם מופת! איך מיינ צו זאגן דעם נקודה!

יא, סייסע מופת אדער נישט! אויף... נאך א שאי שלא! איך ווייז דיר זאגן דער חסידות איז שבו נישט דער מופת שבו.

דער נקודה: אמת'דיגע מלכות על כל העולם

וואס איך מיינ צו זאגן נא אין ערז... וואס איז ווערט? וואס איז ווערט?

דאס איז דא מענטשן וואס זיי זאגן, דער אייבערשטער איז מולך כל העולם כולו, דער מלך מלכי המלכים אויף אים. דו ווייסט בכלל, דו קענסט נישט די וועלט, דו האסט נישט קיין אהנונג פון וואס דו רעדסט. כל העולם כולו? פארוואס נישט? קאסט דיר אפשר א ביסל דעת? דו ווייסט, איך האב נאר געטראפן דריי מענטשן אין דיין לעבן וואס זענען נישט ארויסגעגאנגען פון דיין ד' אמות. וואס איז ווערט די המלכה על כל העולם כולו?

ער איז גערעכט יענער, ווייל ער וואלט געגאנגען קוקן אויף די וועלט, וואלט ער געווארן צעמישט. ס'איז טאקע א בעיה.

דער אמת'דיגער צדיק

אבער טאמער איז ער אן אמת'דיגער צדיק וואס ער איז עוסק מברר זיין כל העולם כולו, דעמאלטס איז ער אן אמת'דיגער. מיט די תורה האט ער א רעכט צו קוקן, און מען לאזט אים אפילו גיין נענטער. ער וועט פארשטיין בעסער, ער וועט באקומען צו דביקות. אה, ווי די וועלט זעט אויס, ווי די וועלט זעט אויס, ווי די וועלט זעט אויס. ס'איז א פלא, א פלא. ער קוקט מיט אים ווייטער, ער וועט אים לאזן גיין נענטער, שטיצן אים ער זאל אהינקומען.

דער פראקטישער צד

יא, ס'איז דא אותיות וואס העלפן דיר מחבר זיין, אפשר בדרך גימטריא, וואס איך ווייס. ער מוז האבן עפעס א וועג וויאזוי ער ווייסט וויאזוי אריינצולייגן יעדע זאך אין די תורה, אדער ער ווייסט וויאזוי צו קוקן דורך די תורה אויף די גאנצע וועלט. און דעמאלטס איז עס עפעס ווערט, און מען דארף... אפשר בדרך אגב קען ער העלפן א איד וואס דארף עפעס א הכרח.

סיום השיעור

אונז ווייסן מיר זענען די ברעדים זענען.

קהל: יא.

וואס איז מיט וואס? כאילו איך האב געדולד, זיי קענען בלייבן קומען. איך דארף א בלינקער. וואס איז די בעיה? איך בלינקער וואלט אויס אינגיין.

אז ער האט אן עצה. אן עצה, ווען מיר דאווענען, מ'זעט נאכדעם אז מ'שיקט די תפילה דורך די תפילין.

דאס איז צוריק נאך אן עבודה. ניין, דער עצה איז אז דאס איז א געוויסע ציור, יא? ס'איז נישט נאך א זאך צו טראכטן, ס'איז א מהלך. וויאזוי? ער לייגט אריין אין זיין דאווענען, ער זאגט, איך שיק די תפילה, שיקט מען צום אויבערשטן. וויאזוי? לאמיר זאגן מיט א משל, מ'זעט זיך, מ'איז זיך מצייר מיט א דמיון, ס'פארט, ער זאגט, ס'פארט פון מיר צו למעלה, דורך די אלע מלאכים, דורך די פענסטער, וכדומה. ס'איז דא א ציור. און זיין ציור איז אז ס'פארט ארויף דורך זיין תפילין. תפילין איז זיין אנטענע, יא? ס'פארט ארויף, און דורכדעם פארט עס ארויף צום אויבערשטן. אזוי מאכט ער ביידע באהאפטן, די תפילה מיט די תפילין.

דער בעל שם טוב'ס עצה — קוקן דורך די אותיות התורה והתפילה

און איך זאג, דער בעל שם טוב זאגט אז ס'איז איין זאך. בשעת'ן דאווענען דארף זיך מען מתבונן זיין אין די גאנצע וועלט. איז דא א בעיה, און די בעיה איז די נקודה פון וואס מ'דארף האבן א וואנט ווען מ'דאוונט. ווייל א מענטש ווען ער הייבט אן צו קוקן אויף די גאנצע וועלט, ווערט ער צומישט. די וועלט איז דאך נישט מבורר, ס'איז אותיות מעורבבות, יא? מ'דארף עס אבער צורף זיין, מ'דארף עס לייגן אויף די ריכטיגע סדר. מ'קען נישט, געווענליך אויב א מענטש הייבט אן פון נאר קוקן אויף די וועלט, וועט ער נישט ווערן קיין גרויסער ערליכער איד, געווענליך. נישט אלעמאל, אבער געווענליך, ווייל רוב מענטשן ווערן צומישט, זיי ווערן נעלם ולא יתעורר.

סא, זאגט דער בעל שם טוב, איך האב פאר דיר אן עצה, הייב אן מיט די סידור, הייב אן מיט די אותיות התורה והתפלה, דו זאלסט זיך מצמצם זיין, אזויווי מיר האבן געלערנט די צוויי שטי"ר'ס, דו זאלסט זיך מצמצם זיין אין די אותיות התורה והתפלה, און דאס איז שוין א געוויסע אמונה, אדער שוין א געוויסע דביקות, שוין א געוויסע זאך. און מתוכם, פון דעם מאך א פענסטער. ער קוקט נישט דירעקט אויף די גאנצע וועלט, ער קוקט אויף די וועלט דורך די גלאז, דורך די פענסטער, דורך די אספקלריא פון די תורה ותפלה.

דער חידוש — דורך דער תורה קוקן אויף די וועלט

סא ס'איז נישט, כאילו איז א סאלושן פאר די וועלט. ס'איז נישט נאר א... אקעי, ס'איז א סגולה. ווילסטו וויסן וואס די גאנצע וועלט... דער חג, אויף די סגולה קען מען טון. איך האב שוין געזאגט, ס'איז נישט צו שווער צו זען אז אלעס גייט זיין אין די תורה, אבער קען קוקן די תורה אין צו צו. אבער די גרעסערע חכמה איז, אז מ'זאל נישט צומפן... ס'איז מ'זאל דורך די תורה קוקן אויף די וועלט, שטייט? יעמע. ס'איז די קאלער פון די וועלט, די פען קאלער פון די פענסט. איך ווערט קאלירט דארט.

קוקן דורך דער תורה אויף דער וועלט

דער עיקר חידוש: נישט נאר א סגולה

ס'איז נישט... כאילו איז א סאלושען פאר די וועלט. ס'איז נישט נאר א סגולה, ווילסטו וויסן וואס די גאנצע וועלט... דער חלק אויף די סגולה קען מען טון. איך האב שוין געזאגט, ס'איז נישט צו שווער צו זעהן אז אלעס גייט זיין אין די תורה. מען קען קוקן אין די תורה.

אבער דער גרעסערער חכמה איז, אז מען זאל נישט צומפן... עס הייסט מען זאל דורך די תורה קוקן אויף די וועלט. פארשטייסט?

קהל: יא.

עס זעהן די קאלער פון די וועלט, מ'איז קיין קאלער פון די פענסטער. עס זעהט... עס ווערט קאלירט אויך די תורה. יא, עס ווערט קאלירט אויך די דורי גלאז, וואסער גלאז ס'איז. און דעמאלטס... דעמאלטס קען עס דאך מתקן זיין.

משל פונעם טשארטקאווער רבי

וחדוב, אה, איך האב געזאגט א מעשה. דא, איך האב געזען א מעשה פון די טשארטקאווער מיינ איך. איך האב זייער ליב די מעשה, אז עס איז געקומען

קהל: ניין, ניין. האט זיך געענדיגט.

וואס?

קהל: ענדיג. פארשטיקל.

דאס האבן געענדיגט... דאס איז נאר דאס דאס צו ענדיגן. דאס האבן קראוינע פארשטארן, איז טשאווע... דאס האט שווען גיין די גאנצע זאך קולטער איבער געטשאווער...

קהל: אה, עס איז וואלט אין די ברעדים. איך בלינקער?

אמיר ביי יא. יא. אה, די באס פארט פארט. שכויה.

קהל: וואס?

ניין, אמיר ביי יא. די באס פארט, טו וויסט שוין.

קהל: יא.

וואס. באגעסט דאס א חלק בלייבט דא דער פאל. שכויה. שכויה.